

JustitiedepartementetDomstolsverket
551 81 Jönköping

Uppdrag till Domstolsverket att förbereda inrättandet av en digital process för rättsliga biträdens kostnadsräkningar

Regeringens beslut

Regeringen ger Domstolsverket i uppdrag att förbereda inrättandet av en digital process för rättsliga biträdens kostnadsräkningar i domstol. Den digitala processen ska möjliggöra för rättsliga biträden att ge in kostnadsräkningar på ett standardiserat, strukturerat och användarvänligt sätt.

Processen ska, genom att underlätta granskningen, förbättra domstolarnas kontroll av kostnadsräkningar och möjliggöra att fel och dubbeldebitering kan motverkas. Den ska också förenkla förfarandet för de rättsliga biträdena. Systemet ska även underlätta Domstolsverkets och domstolarnas uppföljning av utbetalningarna. Uppdraget ska därför genomföras i dialog med ett urval av domstolar och synpunkter ska inhämtas från Sveriges advokatsamfund.

Domstolsverket ska senast den 1 augusti 2025 lämna en slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Domstolsverket ska löpande informera Regeringskansliet (Justitiedepartementet) om hur arbetet med uppdraget fortskrider.

Regeringen har denna dag tillsatt en utredning om rättsliga biträden och rättegångskostnader (dir. 2024:39). En särskild utredare har bl.a. fått i uppdrag att se över regelverket för ersättning till rättsliga biträden. I uppdraget ingår bl.a. att föreslå åtgärder för att skapa en mer ändamålsenlig kostnadskontroll över statens utgifter för rättsliga biträden, i syfte att, med utgångspunkt i rätten till en rättvis rättegång, säkerställa en god hushållning med allmänna medel. Hur systemet för digitala kostnadsräkningar utformas är i vissa avseenden avhängigt de förslag som denna utredning lämnar.

Domstolsverket ska därför, i genomförandet av uppdraget, föra en nära dialog med utredningen.

Skälen för regeringen beslut

En enskild har i vissa fall rätt till ett rättsligt biträde som bekostas av allmänna medel. Rätten till rättsligt biträde är författningsreglerad och är central i en rättsstat. Det rättsliga biträdet har rätt till skälig ersättning för arbete, tidspillan och utlägg som uppdraget krävt. Domstolen bedömer rätten till ersättning i varje enskilt fall.

I dag ger de rättsliga biträdena in kostnadsräkningarna till domstolarna i pappersform eller genom e-post. Kostnadsräkningarna är inte enhetligt utformade och hanteringen är delvis manuell. Det innebär bl.a. att vissa uppgifter kan saknas i kostnadsräkningarna. Det finns också begränsade möjligheter till uppföljning och kontroll.

Domstolarnas mål- och ärendehantering har i stor utsträckning digitaliserats och skriftlig kommunikation i domstolsprocesser kan normalt ske i digital form. När det gäller just kostnadsräkningar krävs dock ett utvecklingsarbete för att kunna övergå till en digital hantering. Domstolsverket har med anledning av tidigare regeringsuppdrag redogjort för fördelarna med att införa en digital process inom Sveriges Domstolar för hanteringen av rättsliga biträdens kostnadsräkningar (Ju2018/04472 och Ju2021/03425).

Riksrevisionen har rekommenderat Domstolsverket att utreda om det är möjligt att på sikt ersätta kostnadsräkningarna med ett digitalt system som alla förordnade biträden använder (RiR 2021:27 s. 38). Vidare har riksdagen tillkännagett för regeringen att ett nytt system för ersättningsanspråken bör

införas och utformas på ett sätt som gör att kontroll och granskning sker rutinmässigt och att det är enkelt att upptäcka dubbeldebitering (bet. 2021/22:JuU19).

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Anders Eklund

Kopia till

Finansdepartementet/BA, DOF, SFÖ
Justitiekanslern
Migrationsverket
Åklagarmyndigheten
Sveriges advokatsamfund